

**Psyché. Saga, tilägnad hr prof.
och ridd. Sergell. =Anon.=
Stockholm, tryck...**

Skjöldebrand, Anders Fredrik,

1700-1829 81 A Br.

SKJÖLDEBRAND, A. F.
Psyché

Pitt. Sv.
(Bv)

1700°-1829

Sthlm
1798

SKJÖLDEBRAND, And, Febr.

Kitt L.
(Pv)

1700-1829

(Pv)

J. A. Ahlstrand. 1843.

P S Y C H É.

S a g a,

Tilägnad

Hr Prof. och Ridd. SERGELL.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ANDERS JAC. NORDSTRÖM.

1798.

F. S. Y. C. H. E.

1845

STOCKHOLM

STOCKHOLM
Tryck hos Anders J. o. Nordström

P f y c h é.

Det var en tid, då Gudarne
med skäl kanhända, ledsnåde
vid nöjen alltid enahanda
och glansen af Olympens fal
och sken som inga skuggor blanda
och etiketter utan tal
och högtidsdar och procesfioner,
och Jofurs långa orationer
och gäspande rådplägningar;
men mäkt vid eviga Gudinnor,
Olympens stolta Herrskarinnor.
Ty deras skönhet alltid klar,
i går i dag den samma var.

Af denna fällhet mycket trötte,
de under förevändningar,
af dem man alltid förråd har,
på jorden sina nöjen skötte.
Cupido, medlertid, förnöjd
i luften flög och tände lågor,
och lärde Gudar känna plågor,
långt ljufvare än nöjets höjd.
Snart uti kojor och i flott
var alt i buller och förvirring
och männens lyckligaste lott
var blindhet och en ljuslig irring.

En dag Cupido, sväfvande
som fläkten öfver blomstren sväfvar,
när Aspens lätta skugga bäfvar,

i vatnets spegel dallrande,
 en dag Cupido, sväfvande,
 betraktade med stilla nöje
 Olymp och verldar fruktande
 så för hans vrede som hans löje.
 Han mindes fina segrars tal
 och log åt nöjen, log åt plågor,
 åt Philosophers dolda lågor
 och Statsmäns herdelika qual.
 Men hjertligt log han då han tänkte
 hur store dygder stora brott
 och krig som jorden blodbestänkte,
 förändringar i menckjors lott,
 Ministrars fall, revolutioner
 och lagar och constitutioner
 alt af hans magt berodde blott.

Nöjd med sig sjelf likfom den sköna
 då den förtrogne speglen sagt
 at fåfängt hennes fågrings magt
 skal motstånd eller täflan röna:
 Nöjd lilla Guden stadnade,
 och nye bragder ämnade
 men sina pilar hväsande,
 sig sjelf af våda lärade;
 när mellan berg som skyar hinna
 han såg en skepnad af Gudinna,
 med mera fågring än hans mor,
 förkräckt bland brutna klippor vandra,
 och sucka och sit öde klandra,
 och ofta himlen förebrå
 med ögnakast som bordt förmå

at blidka fjelfva ödets lagar;
men ödet öfver hennes dagar
med ohörd grymhet tycktes rå.

Straxt i sit hjerta Guden kände
de plågor, han få ofta väckt:
han förfta gången fuckar fände
och för fin känsla blef förkräckt.
Ack, ftund af välluft; ftund af plåga,
då förfta gången hjertat rörs,
då hela varellén i låga
til nye verldars kjusning förs.

Han, fom med Jofurs krona lekte
när i defs händer åfkan röt,
fom Neptuns rynkta panna smekte
när hafvet genom molnen bröt,
fom manade Vulcan at danfa
när Etnas gap han öppnade,
och ville Mærs med rofor kranfa
när Venus, fårad fkriade;
han stod nu der, förfagd och flagen,
och fåg de förjande behagen
och fåg och fuckade och teg
och blef alt mer och mer betagen
och åter fuckade och teg.

Men folén fänks och natten haftar,
den fköna til en grotta går
och fig på hårda marken kaftrar,
der fömnen på defs plåga rår.
Cupido nu med matta vingar

villrådig kring om grottan fvingar
 och vil beskydda hennes ro,
 men sjelf en grufflig oro finner
 och ren af häft g längtan brinner
 at sina plågor anförtro
 Emedlertid bland Alpens tallar
 Zephiren fläftar af och an.
 Sin vän, som han med glädje fann,
 Cupido, ifrig til sig kallar.
 Straxt om den låga honom tär,
 han stammar fram en ömklig saga
 och ropar: jag olycklig är,
 jag kan ej lifvet mer fördraga.
 Zephiren ler. Hvad säger han,
 hvad, har du glömt at du har pilar?
 och bågen på din axel hvilat
 onyttig! Du ej frälsas kan.
 För löje han ej mer kan tala:
 Cupido flat och häpen står,
 men likfom vaknar ur en dvala
 och full af harm sin panna slår.
 Han redan vingen lyft, at flyga
 til sin Gudinnas dolda bo,
 och vil förtöra hennes ro
 och pilen i desz hjerta smyga.
 Nej vänta, ropade hans vän,
 du är ju säker om din lycka,
 men kan blott sjelf förtöra den
 och uti plågors afgrund rycka
 den skönhet som dit hjerta rör,
 et ögnablick mig tåligt hör.

Du

Du sedt Pſyché, ſom himlen ſkänkte
 öfvernaturliga behag:
 defs blick gaf alla hjertan lag
 och mer än Venus ſjelf hon blänkte.
 Yngſt utaf trenne ſyſtrars tal,
 hon öfverträffade de andra
 få långt at de med bittert qual
 defs minſta gernig ville klandra;
 men fadren ſom en krona bar
 ej kunde annat ſjelf än finna
 det hon med dygder värdig var
 at lika företräde vinna
 ſom hon i fägring för dem har.

Den aldraskönaste Gudinna,
 din mor, få grym ſom hon är ſvag,
 vid rygtet om Pſychés behag,
 af häftig afund börjar brinna.
 Hon ſåg Prinſeffan och blef flat
 och, mot all ömkan ganska hårdig,
 fann hennes dygd och ſkönhet värdig
 förföljelse och evigt hat.

Snart hennes ſyſtrar gifte voro
 med Kungaföner, lycklige,
 men Pſychés ällkare erforo
 vid hennes ſyn förſkräckelse.
 Förundrad, fadren geck at fråga
 Oraclet, och feck detta ſvar,
 bland åſkor och jordbäfningar.

”Ej för din doter hoppas våga
en make utaf mencklig börd.
Nej, född til varelsernas plåga,
med magt och grymhet oerhörd,
den, som lik ormen giftigt fårar
som gläds åt suckar, gläds åt tårar
och lek af Jofurs åska gör,
Psyché til Hymens altar för.
At blidka vreda Gudamagter,
led henne, höljd af forgefkor,
klädd i flanel, smeck och gravor
bland Alperne til öde trakter.”

Förgäfves skalla klagoljud
och tårar allas ögon dränka.
Beredd at lyda, ej at tänka,
den gamle fullgör ödets bud.
Psyché sig öfvergifven finner
bland bergen, der du henne sett;
men tänk om Venus kunskap vinner
at hennes son hon bojor gett!
Jag ser Gudinnans vrede brinna:
döm, hur af hämdens raseri
Psyché skal fonderfliten bli.
Med hämden af en skön Gudinna
ej någon hämd förliknas kan;
på Jofurs vrede tårar vinna
och Mars man rörd af böner fann;
men ingen hämd förlikas kan
med hämden af en skön Gudinna.

—————

9

Så talte Zephir, och gaf råd,
dem Kärlek lofvade at följa,
och lade planer an at dölja
för Venus fonens öfverdåd,
det oerhörda öfverdåd
at älika den som hon i nåd
beslutat utan nåd förfölja.

Om läfaren haft tålmod
det föregående at läsa,
och om han känner alt sit blod
utaf nyfikenheten gäsa,
han desse planers utgång ser
af det som hädanefter sker.

Blott nattens matta faklor lyfte
på himlafästets svarta hvalf.
Pfyché af drömars fasa ryste
och hennes kropp som löfvet skalf.
Zephir Arabiens ångor bringar
til hennes läger i en sky,
på hvilken under fakta gny
Hon lyfts med fläkten af hans vingar
och sofvande i luften far:
fin glädje Kärleks-Guden tvingar
och lycklig, knapt sin ånde drar.
För afundsjuka Gudamagter
Pfyché af nattens skugga höljs,
och förs til obekante trakter,
der hon för verld och himlar döljs.
I et palats sig molnet fänker,
der Guden användt all sin magt,

och hela Indiens valda pragt
vid sken af hundra lampor blänker.

Psyché, af skenet hastigt väckt,
yr och förvirrad, tror sig drömma,
vet ej hvad tänka eller dömma
och blir än kjufad, än förkräckt.

Vid foten af en guld pilaster,
hvars värde höjts af konstens hand,
hon ser af slipad alabaster
et aflängt kar med gyldne band,
som prydt med rosor i festoner,
från pelarn fylls med vågors fall
af källans glittrande kristall.
Omkring, på låga geridoner
är mängd af linne hoptals lagt:
den snö som Alpens spets betäcker
är mörk mot dess linnens pragt,
och alt en luft at bada väcker.

Hon önskar, och det är en lag,
den straxt verkställigheten följer:
ej mer den svarta dräkten höljer
dets aldrahelgaste behag.
Osynlig Kärleks-Guden svärfvar,
och ser - - - förmätne! du ej bäfvar?
men Gudar ej af välluft dö.
En dödlig skulle lifvet ända
om han et ögnakäft fick fända
på dessa rosor, denna snö.

Ack Sergell! Du allena funnit
 en bild af denna skönhets pragt
 och dödligheten öfvervunnit
 med detta prof af Konstens magt.

Pfyché i badet vällust njuter,
 men hjertat redan färadt är:
 hon ren i skötet innesluter
 den låga, snart desfs lif förtär.
 Ur vatnet lyft af dolda händer,
 hon torkas af en ljuftig fläkt;
 Ehvart hon ögat kring sig vänder,
 bjuds för desfs val en prägtig dräkt
 och rika tyg från hundra stränder
 höjas af diamanters glans,
 i mängd som ögat fåfängt täljer.
 Men ofkulds hvita dräkt hon väljer,
 och uppå hjesfan blott en krans
 af Myrten mellan rofor lindas,
 desfs mörka hår i vågors pragt,
 ej får af Konstens lagar bindas:
 naturen sjelf desfs lockar lagt.

Ren garderobe och bad förfvinna:
 et Gudabord hon dukadt ser,
 der smak och öga nöjen finna
 och Nectarn himelsk vällust ger.
 Kring luften instrumenter skalla
 med hundra fammanfämda ljud.
 Compositören var den Gud,
 som Skalderne i nöden kalla.
 Orchestern är af Silphers tropp,

och

och hjertat rörs och känflor svalla
vid deras ljufva toners lopp.

Et moln af rökverk rummet fyller
det mörknar — harmonien dör.
Så, när den fakla dagen för,
ej längre molnens brädd förgyller,
man foglars lång försvinna hör.
I natt och tystnad innefluten
och kastad mellan qual och hopp,
Psyché sin lycka tror förluten,
och väntar nya ödens lopp.
I hast, ur djupa mörkrets sköte
en ljuflig röst defs hjerta rör:
"Psyché! förkräcks ej vid mit möte
då jag för dig af kärlek dör.
Af ödets lagar — ack! förbjuden
at för din åsyn visa mig,
til trots mot dessa grymma buden,
lät mig i mörkret nalkas dig.
Om ej en klippa är dit hjerta
om ej dig tigren ammat opp,
rörs utaf tårar, rörs af smärta,
gif en olycklig glädjens hopp:
ack, hvilka: kom och ej på jorden
et mera lyckligt väfend fins."

Förkjusning följer dessa orden,
Psyché af ömhet öfvervinns;
ännu en pil defs hjerta fårar:
hon brinner och förtärs af qual
och åter Gudens öma tal

det

det vacklande förnuftet dårar:
 "Så lemna mig i plågors haf.
 Snart skola dessa bittra tårar
 förtorkas uti ögats fårar
 och qualet flutas i en graf.
 Farväl!" Nu kärlek öfverhopar
 den skönas ömkansfulla bröst:
 ack kom, ack kom, hon ängslig ropar
 och bäfvan qväfver hennes röst.

I luften skalla Hymenéer
 et altar — himlar!

Natten far
 och snart från dessa Elyféer
 åt andre rymder kofan tar.
 Pfyché i fönnens sköte njuter
 en dödlik hvila. Dagen gryr,
 än i sin famn Cupido fluter
 sin brud, och ger en kys och flyr.

Men Amathontens herrkarinna
 ej tanken från sit offer vändt,
 och aldrig hvilat en Gudinna
 hvars hjerta svartfjuk plåga känt.
 Hon ej bland Alperne kan finna
 den skönhet, hennes vrede dömt
 at der i sorg och nöd försvinna;
 men för at ändamålet vinna
 hon något af sin höghet glömt,
 ty sjelf hon låfvat at belöna
 den Gud, den Halfgud eller Man,

som

fom någon tidning bringa kan
om denna fruktansvärda sköna.

Så vördad var Pŷchés perŷon,
få mycken ära fans på jorden,
at en få hög publication
af mängden är bekrattad vorden;
men en och annan hedersman
med ŷpetfig ŷko och hakan buren
i halsduk, cheveluren ŷkuren
ŷom Nymfernes, förnuftigt fann
hur ŷtor den äran var at lönas
af en Gudinna; men hur ŷvårt
var detta företag, hur hårdt,
och näŷtan utan hopp at krönas
med ŷegrens afundsvärda lön,
at under tuŷen farors rön
bli ŷolbränd, hattens form förlora
vid rägnets flod, i Alpens ŷnö
få fina ŷkor omätligt ŷtora,
ja kanŷke af förkylning dö.
Dock ingen vet hvad hjeltar våga,
eldade af få ädel låga;
hvad hinder finna de för ŷtort?

Förŷigtigt lilla Guden gjort.
I Söderhafvet finnas öar,
kring dem omäteliga ŷjöar
mot dolda klippor af corall,
ŷtörtande kaŷtas up til ŷkyar
uti en genomŷkinlig vall
ŷom faller jemt och ŷig förnyar

med

med obeskripligt dån och skall,
 Men inom dessa gränfors fasa
 naturen slöfat all sin pragt.
 Der aldrig vintrens ilar rafa :
 der mildras middags solens magt,
 och ljuft med svalkan sig förenar,
 den hafvets dunst i luften för:
 cascaders sorl bland skygda stenar
 man under foglars famljud hör :
 uti de skogar, fälten kröna
 ej djur ej ormar fasa ge
 och frukter folkens oskuld löna,
 af inga händer odlade.

Den skönaste bland dessa öar
 aflägsen var och obebodd.
 Der var Psyché, och anförtrodd
 ofynliggjorda tjänstemöar,
 Nymfer, dem Kärleks-Guden vann
 med löften at dem skaffa man.
 Der var palatset, och i borgen
 Zephiren var Ståthållare,
 ordningen strängt befallande,
 och ensam anförtrodd den sorgen,
 at akta stället för besök
 och styra om Prinseffans kök.

Alt hvad i tanken åtrå väckte
 den sköna knappast önska hann
 men blott då natten himlar täckte,
 hon glad sin älskling återfann.
 Åt hvilan hennes dagar gifvas,
 men när mot böljan solen gick

hon

hon vaknade och vid sin blick
 såg hela traktens fågring lifvas;
 men långsam aftonen försvann
 och endast mörkret nöje väckte,
 ty förän natten himlar täckte,
 hon ej sin älskling återfann.

Så der försvunno många dagar
 och nätter mer förkjufande;
 men jorden efter ödets lagar
 ej kan beständig fällhet ge.
 En flygg Satir Prinseffan röjde
 och sig på Sannans vingar höjde,
 och tusen mil i timen for
 och blef belönt af kärleks Mor.

Gudinnan först Psyché vil krossa
 och Jofur be at åskan losfa
 i vinklig stråle mot des bröft;
 men efter sinnande, hon finner
 at hämden mera fyllnad vinner
 af långsam plåga utan tröst.
 På detta fätt Gudinnan hämnas.
 Med konst, som hon allena vet,
 Cupido läkt i hemlighet,
 at nöjets ledsnad öfverlämnas.

En dag Psyché i drömars famn,
 ser sina systrar häftigt gråta
 och hör dem ropa hennes namn.
 Hon kände dem, men at förlåta
 för hennes hjerta ljusligt var.

Ack,

Ack, suckar hon, jag knapt kan njuta
den välluft, jag omkring mig har —
och de för min skuld tårar gjuta,
och forgen dem i grafven drar!

Så snart hon Guden återfinner,
hon börjar ifrigt honom be
at låta hennes syster se
den pragt hvori hon sig befinner.
Han, glad at kunna nöjen ge,
i dem han del ej nödgas taga,
ber sin Ståthållare så laga
at systerarna sig straxt bege
på resan genom luftens öknar.
De glöma handskar, hufva, flor,
och utan Cavalier och fröknar,
när dagen öfver fältet gror,
de hinna til de fälla öar
der uti störtningen af fjöar
de hade finna bordt sin graf.
Men de en ällkvärd syster finna
och deras falska tårar rinna
vid fanna tårar som hon gaf.
Alt afundjukan's pilar hväsfar:
en pragt hvarom de aldrig drömt,
rör deras hjertan altför ömt
och nya tårefloder präsfar.

Psyché berättar dem sin lott.
De fintligt hennes själ förskräcka

B

och

och en olycklig längtan väcka
 at ägarn se af detta flott.
 De frukta at han kunde vara
 en drake, fedd med spräckligt skal,
 som mord föröfvat utan tal
 och snart ej henne sjelf skal spara.
 Med slike konster grunden lagd
 til ångst och qual i hennes hjerta,
 de resa, fast med mycken smärta
 och lämna henne stum, förfagd.

Då natten himlahvalfvet höljde
 Psyché sin älskling återfann,
 men han ej mer så häftigt brann
 och illa nog den lednad döljde
 som genom mörkrets tjocka flor
 ej mer bedrog en älskarinna.
 Hon knapt ändå sit öde tror
 och hoppas på hans hårdhet vinna.
 Ack, suckar hon, hvad är mit brott?
 Du hatar mig — Uppå hans händer
 defs tårar falla. Han sig vänder,
 med axlars lyftning svarar blott
 och somnar. Hon af sorg betagen
 i hemska tankar vilse far
 och mins oraclets gryma svar.
 Af sina syfrars tal bedragen,
 hon obeskriflig fruktan har
 och kall af skräck ur fängen hastar.

En lampa sken på golfvet kastar,
 den Venus helt behändigt bragt
 medan Zephir sin tid förnötte
 hos Nymferne och illa skötte
 sit kall, sin anförtrodda vagt.

Psyché ser lampan, hoppet finner
 at sin fördolde älskling se
 och af otrolig längtan brinner
 och lyfter lampan, darrande
 af fruktan at en drake skåda.
 Men ljusets strålar snart förråda
 en yngling, så förkjufande
 at uti himlen och på jorden
 hans like aldrig funnen var,
 och ej beskrifvas kan med orden
 hvad i sit bröst Psyché förfar.
 Dets ögon på hans fågning hvila,
 och själen i dets ögon är:
 i hjertat nya lågor ila
 och varelsen sig sjelf förtär.

Men då, förkjust hon giftet tömer
 som doldt i denna vällust var,
 olyckliga, hon lampan glömmar!
 En gnista på hans vingar far.
 Han vaknar och af vrede ryter
 at se sig röjd. Den blick han ger,
 grymt hennes hjerta genombryter,

blek; faller hon på knä och ber
 med röst som skulle tigran röra
 och genomtränga klippans barm;
 men Kärleks Gud kan sådant höra.

Ren med en obeveklig arm
 den usla känner sig förskjuten
 då uti tåreströmar gjuten,
 hon blott omfamna vil hans knän,
 men dånad för hans fötter sträckes.
 En ömkans skymt hos Guden väckes,
 en tår han fällt och skyndar hän.
 Psyché! i höjden af din smärta,
 hvad tröst at denna tåren se!
 Den föll onyttig för dit hjerta,
 ej ämnad at dig huggnad ge.

Men likfom väckt ifrån de döde
 hon sig i verlden enfam fann,
 såg hela vidden af sit öde,
 och öfvergifven mera brann.
 När under hafvets höjda vågor
 hon dagens fackla döljas såg,
 förtärd af aldrig kände plågor,
 på stranden hon orörlig låg
 och väntande, med rysning tänkte
 på natten, hennes fordna vän
 som förr så mycken fällhet skänkte
 och aldrig mer skal skänka den.
 Då mörkret åter himlen höljde,

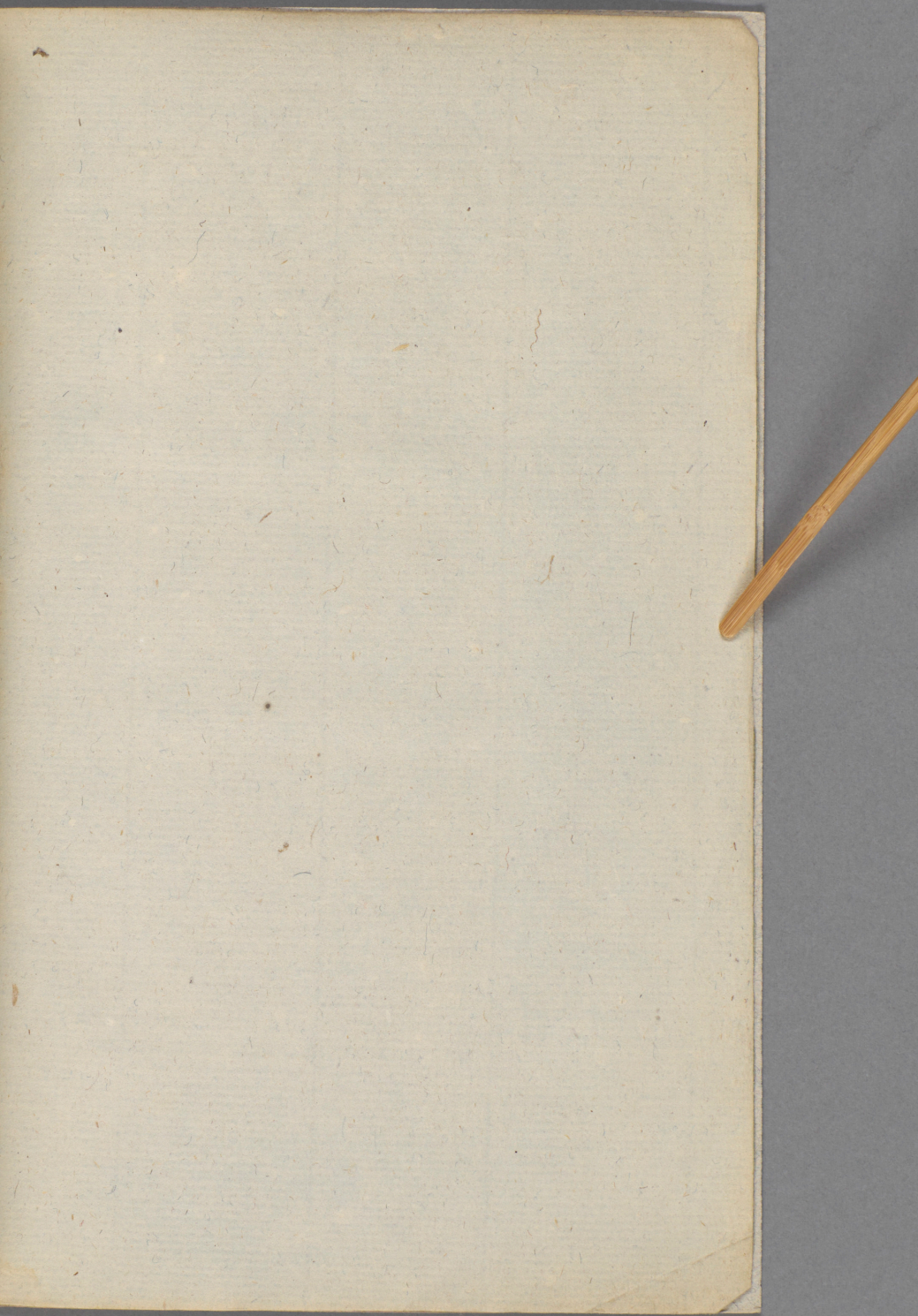
hon

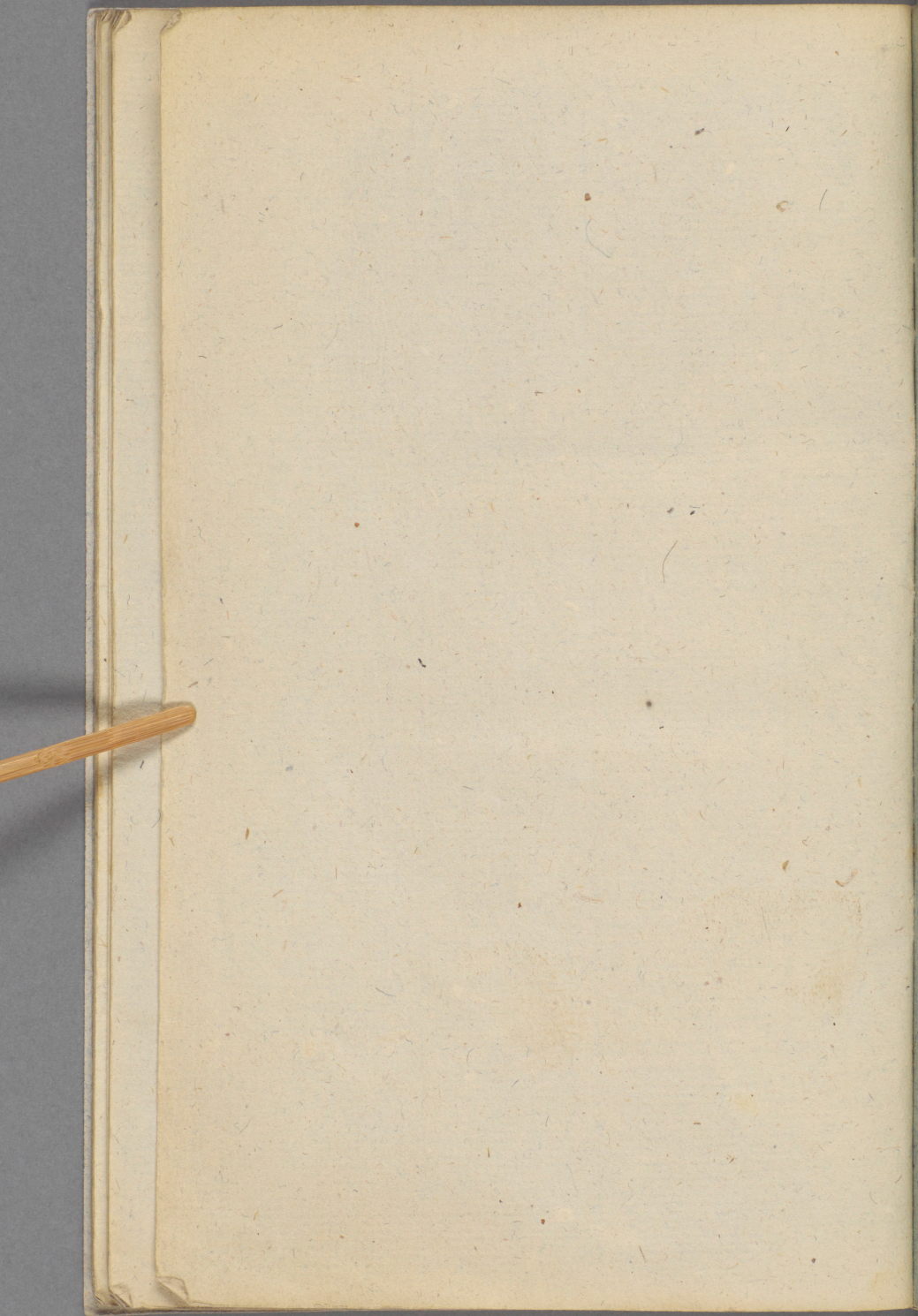
hon tårefsköljda fligar följde
och svindlande til flottet hann,
men aldrig mer sin älskning fann.

De gamla Sagorna förtälja
at Venus plågor funnit opp
som skulle hennes offer qvälja
och våldsam fluta lifvets lopp.
Men Venus som sin skönhet hämnar
sig ej bedrar i plågors val.
Psyché hon endast öfverlämnar
åt en förskuten kärleks qual.
Ej fönnen mer des ögon sluter:
hon bär i skötet dödens frö,
och aldrig hvilar, aldrig njuter
och ständigt dör och kan ej dö.

Så grusligt öde Jofur rörde.
Psyché, en afton sig begaf
på fligen som til stranden förde;
I hast hon kallnar, mattas af
och fakta faller utan smärta:
ej plågar dagen mer des syn
och icke saknaden des hjerta.
Men ändtligt lyftad öfver skyn
hon känner lifvets nød försvinna
och blir odödlig och Gudinna;
och at hon utan kärleks qual,
må kunna njuta kärleks nöjen,
hon vingar får och lek och löjen
beständigt följa hennes val.

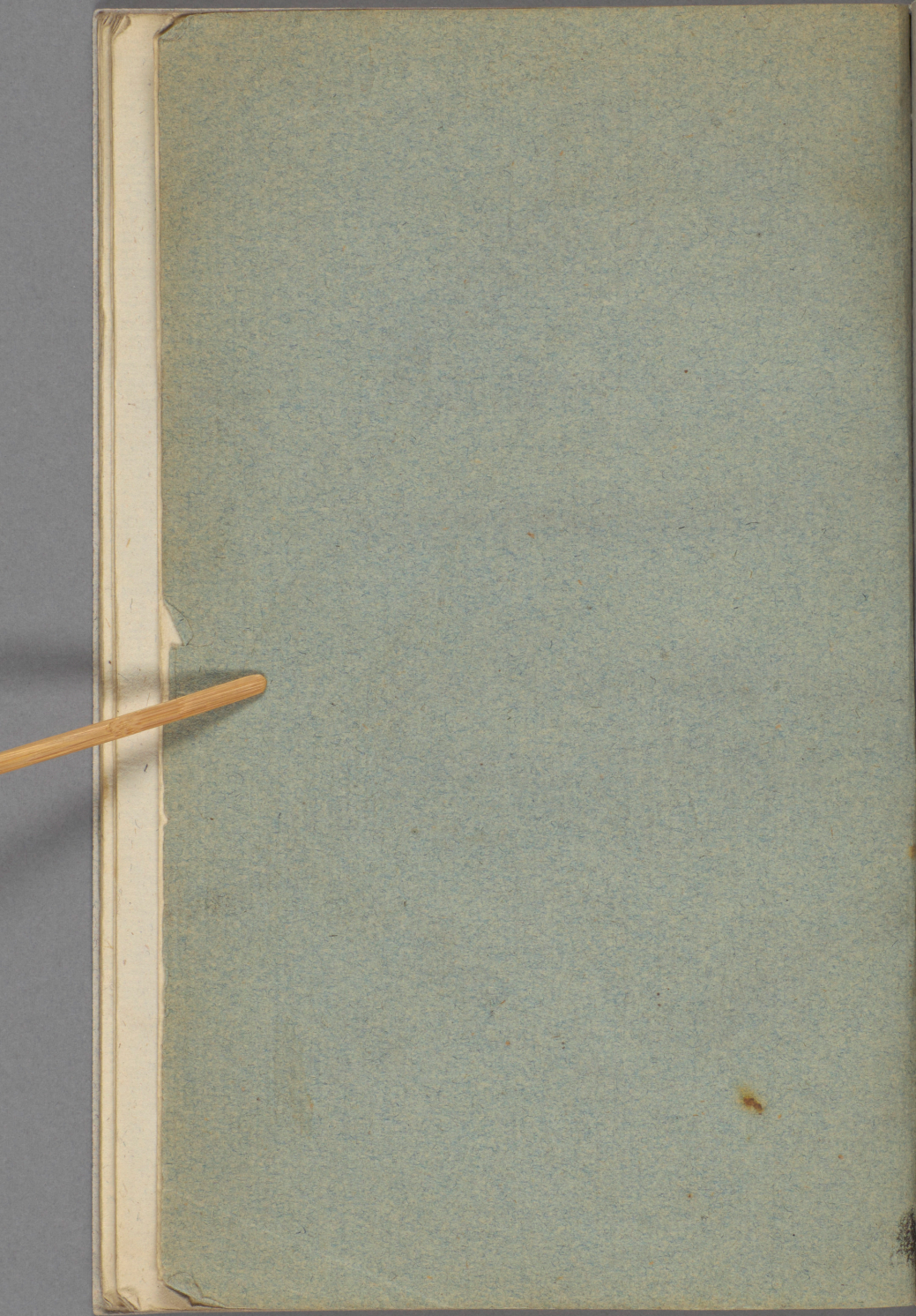
I männer, som få ofta klagen
på vackra Könets flygtighet,
se här des orsak lagd i dagen.
Med löften om beständighet
en menlös skönhet fört bedragen,
snart röner köld och vidrighet,
och lemnas grymt åt enflighet.
Hvad är då valet för des hjerta?
At tröstas eller dö af smärta.

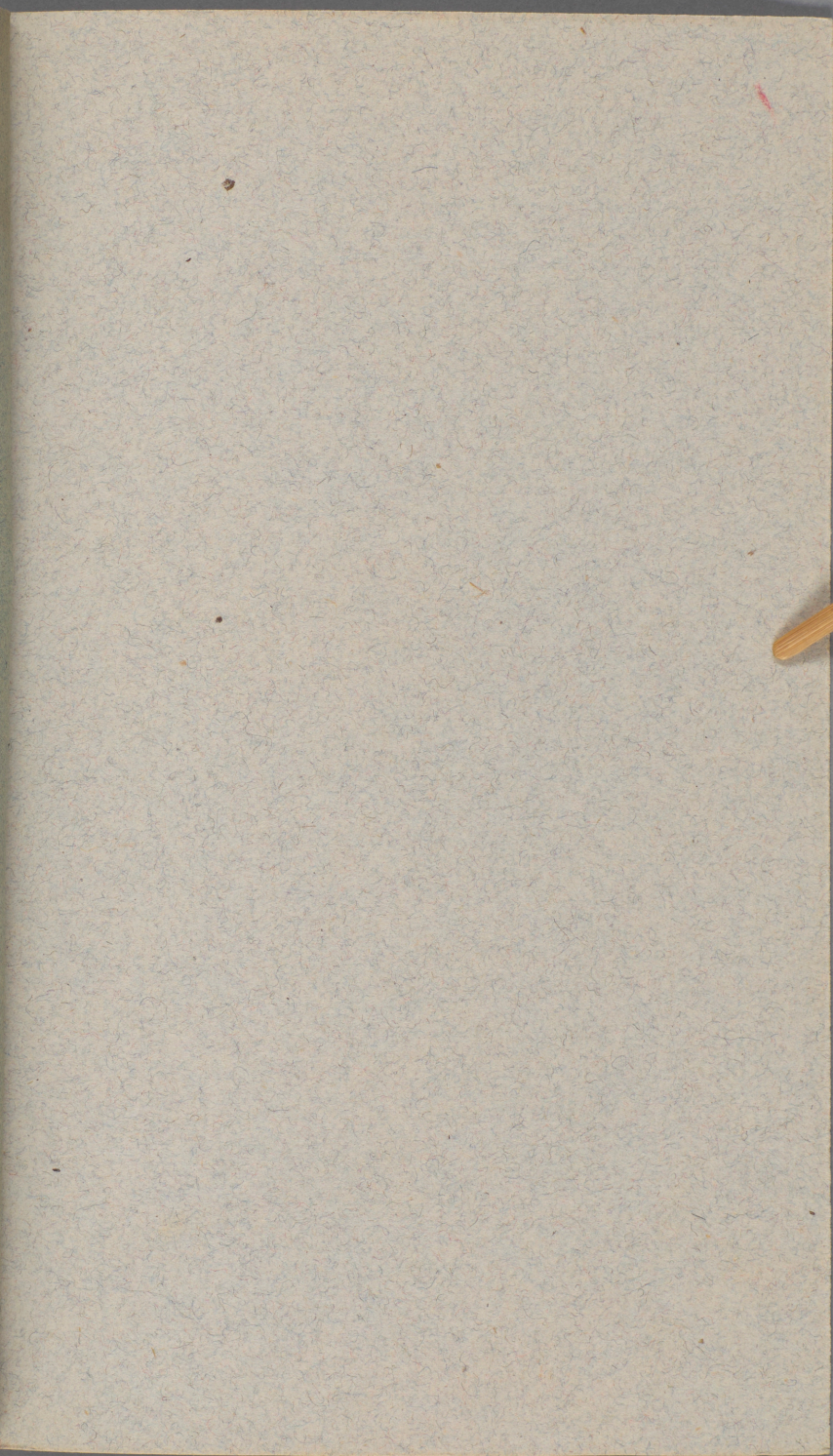

28.

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

